

FREDA Farlighet

FREDA – standardiserade
bedömningsmetoder
för socialtjänstens arbete mot våld i
nära relationer

Länsstyrelserna

Vad är syftet med att använda
FREDA beskrivning?

Vilket är syftet att göra
en riskbedömning?

4 och 5 kap. Utredning av våldsutsatta vuxna och barn i vissa situationer

Riskbedömning

... *ska* socialnämnden **bedöma risken** för ytterligare våld.

Allmänna råd

När socialnämnden gör riskbedömningen *bör* den använda en standardiserad bedömningsmetod.

HSLF-FS 2022:39

Länsstyrelserna

Andra aktörer som kan bedöma risk för fortsatt våld

Allmänna råd till 4 kap. 1 § HSLF-FS 2022:39

Nämnden bör, med samtycke från den våldsutsatta, ta del av polisens bedömning av risken för fortsatt våld.

Nämnden bör vidare delge polisen sin riskbedömning, om det inte finns hinder enligt offentlighets- och sekretesslagen.

Utredningen **Katarina**

Läs igenom Katarina på nytt och ta fram era minnesanteckningar från när ni gjorde FREDA Beskrivning på fallet Katarina.

Gör en riskbedömning utifrån "utredningen". Hur bedömer ni risken för fortsatt våld, ökat våld alternativt dödligt våld?

Dödsfallsutredningar 2018-2021

Under åren 2018–2020 dödades årligen 17–26 personer av en partner eller tidigare partner, varav 13–22 var kvinnor och 2–4 var män.

Av de ärenden som har utretts inom Socialstyrelsens skade- och dödsfallsutredningsverksamhet 2018–2021 framgår att det inte är ovanligt att både gärningspersonerna och brottsoffren har haft omfattande kontakter med framförallt hälso- och sjukvården och socialtjänsten det senaste året före det aktuella brottet.

FREDA farlighet;

- Tar upp frågor som ska ge en bild av risken för ökat eller dödligt våld
- ska ligga till grund för säkerhetsplanering
- Är en del av en helhetsbedömning av risk och ska kompletteras med annan information och den våldsutsatta egna uppfattning om risk

Utgör en del av utredningens bedömning av behovet av skydd och stöd

FREDA farlighet

Målgrupp: våldsutsatta personer

- Görs i ett samtal med den våldsutsatta
- Frågor för att ge en bild av ökat eller dödligt våld
- Ligger till grund för en säkerhetsplanering med den våldsutsatta
- En del av en helhetsbedömning
  - *Ska kompletteras med annan information och den utsattas egna uppfattning om risken*

Innehåll

20 frågor

- 19 frågor om riskfaktorer
- 1 fråga om klienten någon gång funderat på att ta sitt liv

Frågor om andra riskfaktorer än de i
FREDA beskrivning och livförhållande än våld

- Relationen
- Arbetsförhållande
- Missbruk
- Svartsjuka

- Frågorna fångar de riskfaktorer som forskningen visat vara relaterade till ökad risk för dödligt våld
- Ja och nej – svar.
- Antalet Ja-svar adderas där vissa ja-svar ge fler poäng än andra
- Farlighetsnivå räknas ut och utifrån farlighetsnivå ges rekommendationer för säkerhetsplanering
- Får inte ändra frågorna!
MEN ytterligare dialog kan/ska ske därutöver

- Viktigt förklara varför du gör en FREDA farlighetsbedömning;
  - Att du är orolig är kanske den vanligaste
  - Dock svårt att avgöra därför behövs enhetlig bedömning
- Berätta hur den kommer att gå till
- Berätta om de rutiner och möjligheter som finns i form av stöd och skydd vid fortsatt utsatthet

FREDA-farlighetsbedömning²

I alla nära relationer där det finns våld, kan våldet bli grövre och farligare. Du får här ett frågeformulär, som kan vara en hjälp för dig och oss tillsammans att bedöma hur farlig din situation är just nu. Det är viktigt att veta att man aldrig kan förutsäga något helt säkert. Formuläret är framställt med hjälp av många års forskning på området. Fyll först i formuläret och diskutera sedan resultatet med din handläggare/ behandlare. Kom ihåg att du är själv den bästa experten på att bedöma din egen situation och dina behov!

Vi ber dig först kryssa i vilken relation du har till den/de som utövat våld. Den våldsutövande kan vara en man, en kvinna eller ibland flera personer. Om det finns skäl att utreda risken för fortsatt våld från olika personer kan du fylla i en FREDA-farlighetsbedömning för varje person.

Nuvarande partner	Före detta partner	Förälder/ föräldrar	Annan släkting/ släktingar	Annan, ej släkting
-------------------	--------------------	---------------------	----------------------------	--------------------

Markera JA eller NEJ som svar för var och en av följande frågor.

	Nej	Ja
1. Har det fysiska våldet blivit grövre och/eller kommit oftare det senaste året?		
2. Har han/hon/de tillgång till något skjutvapen?		
3. Har du lämnat eller brutit relationen det senaste året? 3a. Om du aldrig levt med honom/henne/dem sätt kryss här: ____		
4. Är han/hon/de utan arbete?		
5. Har han/hon/de någon gång använt vapen eller hotat dig med ett dödligt vapen? 5a. Om ja, var detta vapen ett skjutvapen?		
6. Uppfattar du nu att du är under dödshot från honom/henne/dem?		
7. Har han/hon/de brukat våld mot dig utan att bli polisanmäld/polisanmälda?		
8. Har du barn som inte är hans/hennes?		
9. Har han/hon/de någonsin tvingat dig till sex mot din vilja?		
10. Har han/hon/de någonsin försökt kväva/strypa dig?		
11. Använder han/hon/de droger som amfetamin, anabola steroider, kokain, benzodiazepiner, cannabis, extacy, poppers, etc eller blandningar?		
12. Dricker han/hon/de sig berusad/berusade på alkohol på ett problematiskt sätt?		

	Nej	Ja
13. Kontrollerar han/hon/de det mesta eller allt vad du gör, vilka vänner eller släktingar du träffar, hur du använder dina eller era gemensamma pengar, hur du använder bilen, telefonen etc.? 13a. Om han/hon/de försöker, men du inte tillåter det, sätt kryss här: ____		
14. Är han/hon/de ständigt svartsjuk/svartsjuka på ett sätt som du uppfattar som våldsamt? (T.ex. säger saker som: "aldrig att jag låter dig vara ihop med någon annan än mig".)		
15. Har han/hon/de slagit dig när du varit gravid? 15a. Om du inte varit ihop med den/de som utövat våld när du varit gravid, sätt kryss här: ____		
16. Har han/hon/de någon gång försökt eller hotat att begå självmord?		
17. Hotar han/hon/de att skada dina barn? 17a. Om du inte har några barn, sätt kryss här: ____		
18. Tror du att han/hon/de kan döda dig?		
19. Förföljer han/hon/de dig? (t.ex. genom att spionera på dig, kolla telefon/sms/e-post eller terrorisera dig på annat sätt)		
20. Har du övervägt, hotat med eller försökt att ta ditt eget liv?		

Poängsystem för bedömning av farlighet

Lägg ihop antalet JA-svar fr.o.m. fråga 1 t.o.m. fråga 19 .....

Lägg till 4 poäng för JA-svar på fråga 2 .....

Lägg till 3 poäng vardera för JA-svar på frågorna 3 och 4 .....

Lägg till 2 poäng vardera för JA-svar på frågorna 5, 6 och 7 .....

Lägg till 1 poäng vardera för JA-svar på frågorna 8 och 9 .....

SUMMA .....

Dra av 3 poäng om fråga 3 A är ikryssad .....

TOTAL SUMMA .....

OBSERVERA ATT SVAR PÅ FRÅGA 20 INTE SKA INKLUDERAS I BERÄKNINGEN

Farlighetsnivåer:

Farlighetsnivå 1	Mindre än 8 poäng	<i>Risken för ökad farlighet är varierande</i>
Farlighetsnivå 2	8–13 poäng	<i>Ökad farlighet råder</i>
Farlighetsnivå 3	14–17 poäng	<i>Allvarlig fara råder</i>
Farlighetsnivå 4	18 poäng eller mer	<i>Mycket allvarlig fara råder</i>

Fyra farlighetsnivåer

Utifrån poängberäkningen finns fyra farlighetsnivåer. *Varje nivå är kopplad till rekommendationer för säkerhetsplanering*

- **Nivå 1**(mindre än 8 poäng):
Risken för ökad farlighet är varierande
- **Nivå 2**(8-13 poäng):
Ökad farlighet råder
- **Nivå 3**(14-17 poäng):
Allvarlig fara råder
- **Nivå 4**(18 poäng eller mer, max 37):
Mycket allvarlig fara råder

Utredningen **Katarina**

Använd FREDA Farlighet på samma minnesanteckningar som i övningen innan.
Hur bedömer ni risken för fortsatt våld, ökat våld alternativt dödligt våld?

- Skriv även stödord till en sammanfattande riskbedömning

Ett exempel på svar utifrån Katarina

	Nej	Ja
1. Har det fysiska våldet blivit grövre och/eller kommit oftare det senaste året?		☒
2. Har han/hon/de tillgång till något skjutvapen?		☒
3. Har du lämnat eller brutit relationen det senaste året?		☒
3a. Om du aldrig levt med honom/henne/dem sätt kryss här: ☒		☒
4. Är han/hon/de utan arbete?	☒	
5. Har han/hon/de någon gång använt vapen eller hotat dig med ett dödligt vapen?	☒	
5a. Om ja, var detta vapen ett skjutvapen?	☒	
6. Uppfattar du nu att du är under dödshot från honom/henne/dem?	☒	
7. Har han/hon/de brukat våld mot dig utan att bli polisanmäld/polisanmälda?		☒
8. Har du barn som inte är hans/hennes?	☒	
9. Har han/hon/de någonsin tvingat dig till sex mot din vilja?		☒
10. Har han/hon/de någonsin försökt kväva/strypa dig?		
11. Använder han/hon/de droger som amfetamin, anabola steroider, kokain, benzodiazepiner, cannabis, extacy, poppers, etc eller blandningar?		☒
12. Dricker han/hon/de sig berusad/berusade på alkohol på ett problematiskt sätt?	☒	

	Nej	Ja
13. Kontrollerar han/hon/de det mesta eller allt vad du gör, vilka vänner eller släktingar du träffar, hur du använder dina eller era gemensamma pengar, hur du använder bilen, telefonen etc.? 13a. Om han/hon/de försöker, men du inte tillåter det, sätt kryss här: ____	☒	
14. Är han/hon/de ständigt svartsjuk/svartsjuka på ett sätt som du uppfattar som våldsamt? (T.ex. säger saker som: "aldrig att jag låter dig vara ihop med någon annan än mig".)		☒
15. Har han/hon/de slagit dig när du varit gravid? 15a. Om du inte varit ihop med den/de som utövat våld när du varit gravid, sätt kryss här: ____		☒
16. Har han/hon/de någon gång försökt eller hotat att begå självmord?	☒	
17. Hotar han/hon/de att skada dina barn? 17a. Om du inte har några barn, sätt kryss här: ____		☒
18. Tror du att han/hon/de kan döda dig?		
19. Förföljer han/hon/de dig? (t.ex. genom att spionera på dig, kolla telefon/sms/e-post eller terrorisera dig på annat sätt)		☒
20. Har du övervägt, hotat med eller försökt att ta ditt eget liv?	☒	

Poängsystem för bedömning av farlighet

Lägg ihop antalet JA-svar fr.o.m. fråga 1 t.o.m. fråga 19	12
Lägg till 4 poäng för JA-svar på fråga 2	4
Lägg till 3 poäng vardera för JA-svar på frågorna 3 och 4	3
Lägg till 2 poäng vardera för JA-svar på frågorna 5, 6 och 7	2
Lägg till 1 poäng vardera för JA-svar på frågorna 8 och 9	1
SUMMA	22
Dra av 3 poäng om fråga 3 A är ikryssad	-3
TOTAL SUMMA	19

OBSERVERA ATT SVAR PÅ FRÅGA 20 INTE SKA INKLUDERAS I BERÄKNINGEN

Farlighetsnivåer:

Farlighetsnivå 1	Mindre än 8 poäng	<i>Risken för ökad farlighet är varierande</i>
Farlighetsnivå 2	8–13 poäng	<i>Ökad farlighet råder</i>
Farlighetsnivå 3	14–17 poäng	<i>Allvarlig fara råder</i>
Farlighetsnivå 4	18 poäng eller mer	<i>Mycket allvarlig fara råder</i>

Skillnad mellan utan/med FREDA Farlighet

Säkerhetsplanering i samband med användandet av FREDA

- Ha ett tydligt säkerhetstänk!
  - val av mötesplats för samtalet med den våldsutsatta
  - hanteringen av dokument och datasystem.
- Om den våldsutsatta har en funktionsnedsättning
  - svårt reagera snabbt vid hotfulla situationer, orientera sig, slå larm eller fly
- Beakta att *modern teknik*
  - *exempelvis GPS i mobiltelefonen, snapchat, hitta mobilen* innebär ökade möjligheter för våldsutövaren att söka upp den våldsutsatta
  - Andra appar, social media...

Rekommendationer för säkerhetsplanering efter FREDA-farlighet

Risken för ökad farlighet är varierande < 8

- genomför rutinmässig säkerhetsplanering och uppföljning.
- informera om att risknivån plötsligt kan öka.
- prata med personen om att lita på sin intuition gällande ökad fara.
- informera om tillämpliga varningssignaler för ökad risk.
- understryk vikten av vaksamhet inför att nya omständigheter för ökad farlighet kan uppstå/tillkomma.

Rekommendationer för säkerhetsplanering efter FREDA-farlighet

Ökad farlighet råder 8-13

- Noggrann säkerhetsplanering och förtätad uppföljning är nödvändig.
- Betona att resultatet av denna bedömning visar på ökande farlighet.
- Påpeka vikten av vaksamhet inför att nya omständigheter för ökad farlighet kan uppstå/tillkomma.
- Informera om möjligheter att få skyddat boende.

Rekommendationer för säkerhetsplanering efter FREDA-farlighet forts.

Allvarlig fara råder 14-17

- informera personen om att bedömningen visar att allvarlig fara för föreligger.
- driv med kraft och tydlighet på så att kontinuerlig säkerhetsplanering utförs och följs upp.
- samverka/kommunicera om möjligt med andra aktörer, så att personens säkerhet beaktas.
- informera om möjligheter och betydelsen av att få skyddat boende.

Rekommendationer för säkerhetsplanering efter FREDA-farlighet forts.

Mycket allvarlig fara råder 18-

- koncentrera arbete på att få våldsutövaren under kontroll genom rättsliga åtgärder.
- genomför kontinuerlig och utökad kartläggning av farlighetsläge och säkerhetsplanering.
- informera om möjligheter och den ökade betydelsen av skyddat boende.
- om den våldsutsatta personen redan bor på skyddat boende, arbeta för att det fortsätter

Punkter att ta upp med den våldsutsatta kring säkerhetsplanering a)

- Vikten av att vara mentalt förberedd på att våld kan uppstå - prata kring detta även med barnen
- Tänk igenom barnens säkerhet!
- Kunna viktiga telefonnummer utantill
- Ha ev. kodord för att signalera fara till vänner/socialtjänsten
- Bryt rutiner (färdvägar till och från arbetet, affär osv.)
- Om förföljd, åk till plats med övervakningskamera, t.ex. station eller bensinmack
- Ha en säker plats klar att ta tillflykt till
- Ha gjort upp säkraste sättet att kontakta socialtjänsten
- Ring 112 (sociala jouren) vid fara
- Ring person som är bestämt kan hjälpa vid akut situation

Punkter att ta upp med den våldsutsatta kring säkerhetsplanering b)

- Säkerhet i bostaden (kodlås, säkerhetskedja, titthål)
- Se över ev. trädgård (buskage, ytterbelysning)
- Se över flyktvägar ur bostaden
- Skaffa säkrare rum (t.ex. byt regelbundet plats för köksknivar)
- Förvara telefonnummer under fingerat namn
- Ha kontanter och bankkort lättillgängligt
- Ha bensin i bilen och extra nycklar
- Ha en väska packad med saker om man hastigt behöver lämna hemmet inkl. viktiga papper samt mediciner
- Ha en laddad mobil (inte smartphone) + laddare, spara viktiga telenr.
- Platstjänster av på mobil/surfplatta

Punkter att ta upp med den våldsutsatta kring säkerhetsplanering c)

- Vid flytt
  - skaffa skyddad adress
  - sekretessmarkering
  - kvarskrivning
- Kontakt med våldsutövaren?
- Barnen träffa våldsutövaren med kontaktperson?
- Säkerhetsplanera med barnen
- Söka ensam vårdnad?
- Larm?
- Träffa våldsutövaren för att ha koll... risk?

Säkerhetsplanering Katarina

Gör en säkerhetsplanering.

- *Katarina är inte redo att flytta till skyddat boende*

Utgå från

- Anteckningarna från tidigare övningar
- Mallen Säkerhetsplanering
- Punkter att ta upp med den våldsutsatta kring säkerhetsplanering a-c

Säkerhetsplanering "Katarina"

Datum: _____

✓
✓
✓
✓
✓
✓
✓
✓
✓
✓
✓
✓
✓
✓
✓
✓
✓

Katarina har deltagit i säkerhetsplaneringen tillsammans med handläggarna..... Enhet.....

Länsstyrelserna

Uppföljning Säkerhetsplanering

Kontinuerlig bedömning av risk

Det räcker ofta inte att bedöma risken för fortsatt våld vid ett tillfälle och betrakta utfallet som ett slutgiltigt svar på frågan om vilka hot eller riskfaktorer som den våldsutsatta kan möta.

Flera aktörer som kan göra riskbedömning.

Andra faktorer som påverkar

- Psykiska problem
- Uppsökande
- Elektronisk övervakning?
- Finns det en hotbild från släkt eller andra i den utsattas omgivning
- Polisens bedömning?

Väg in riskfaktorer i bedömningen – hos den som utövar våld

- Separationsproblematik
- Missbruk av alkohol/droger
- Självmordsförsök/risk
- Tidigare utsatt en partner för våld
- Arbetslöshet
- Kontrollbehov
- Svartsjuka
- Psykisk ohälsa (ex. depression)
- Kriminalitet
- Tillgång till/ använt vapen

Fler faktorer att väga in i bedömningen

- Gravid
- Barn med annan partner
- Normaliserad/internaliserat
- Uttalat att hen vill separera/begärt skilsmässa

Riskbedömning – en färskvara!

Kontinuerlig bedömning av risk

- Nya omständigheter – ny bedömning – viktigt för säkerheten
- Kan vara flera personer som utsätter, gör olika bedömningar

Om den våldsutsatta själv upplever låg risk för ökat våld medan FREDA-farlighet ger höga poäng kan denna skillnad vara utgångspunkt för en diskussion om skyddsbehov.

Om den utsatta har barn

När den våldsutsatta uppfattar att professionella anser att barnen behöver ökat skydd, även till priset av ett eventuellt omhändertagande....

...tycks detta ibland kunna ge den våldsutsatta motivation att bryta upp från situationen.

**Om den professionellas bedömning
inte stämmer med klientens - vad
göra?**

Inför en sammanfattande riskbedömning/säkerhetsplanering

- Den aktuella situationen. Våldets tidsperiod
- Vem är utsatt för våldet? Vem utövar våldet?
- Beskriv våldstyper (psykiskt/fysiskt/ekonomiskt osv)
- Beskriv ev. förföljelse, hot och kontroll har sett ut
- Beskriv hur förföljelsen, hoten och kontrollen har sett ut
- Hur har våldet påverkat den utsattas mående (fysiskt/psykiskt/kognitiv förmåga)
- Hur beskriv våldet/rädslan av den våldsutsatta?
- Riskfaktorer och sårbarhetsfaktorer formuleras
- Vilka risker finns för övriga närstående?
- Vilka risker kan finnas om personen inte tar avstånd från våldet (barnen far illa)
- Vad har kommit fram gällande hot- och våldsbilden (nivån i FREDA)
- Förslag till åtgärder? Socialtjänsten, sjukvården, skola, arbetsgivare
- Insatser för barnen? (akuta åtgärder, förbyggande och behandlande insatser)
- Tänk på att om den utsatta har en funktionsnedsättning påverkar det dennes möjlighet att reagera snabbt vid hotfulla situationer, slå larm och/eller fly

Sammanfattande riskbedömning

- Slutligen gör en sammanfattning av hela bedömningen om risk för hot och våld
- Information som framkommit genom samtal, FREDA beskrivning, FREDA Farlighetsbedömning, riskfaktorer, sårbarhetsfaktorer etc.
- Den sammanfattande riskbedömningen ingår som en del av en utredning eller enskilt dokument
- Riskbedömningen går igenom tillsammans med den det berör
- Kan användas till exempelvis:
  - som stöd för rätt insats
  - som underlag vid ansökan om sekretessmarkering
  - vid rättegång
  - som underlag för bearbetning

Katarina

Slutlig bedömning av fallbeskrivningen

- Riskbedömning
- Säkerhetsplanering
- Utredningen

Utredning - Katarina

Ett exempel på hur
FREDA
bedömningsinstrument
kan ge en bra utredning.

Personuppgifter

Namn: Katarina Karlsson
Personnummer: xxxxxxx-xxxx
Adress: Malmö
Familj: Anna 12 år
Ida 10 år

Telefon (bostad):
Telefon (mobil):
Telefon (arb):

Anledning till kontakt

Katarina kommer till ett inbokat besök 2018-06-26 till Socialtjänsten med anledning av att en orosanmälan inkommit från barnens skola. Vid besöket uppfattas Katarina vara nervös då hennes telefon ringer. Socialsekreterare misstänker att Katarina är utsatt i sin relation till barnens pappa Sven.

Katarina uppsöker socialkontoret akut 2018-06-30 då hon bekräftar att hon är utsatt för relationsvåld och önskar hjälp. Katarina berättar att hon gjort en polisanmälan på Sven då han plötsligt kommit och ringt på lägenhetsdörren. Katarina hade först vägrat att öppna för honom. Han hade då skrikit in i brevlådan och hotat med att hon skulle få se vad som kunde hända om hon inte öppnade. Katarina vågade inte göra annat än att öppna dörren. Därefter blev hon utsatt för diverse våld och Katarina uppsökte läkare som dokumenterade och behandlade skadorna.

Utredningsförfarande/metod

Utredande socialsekreterare har haft ett flertal möte med Katarina. Information är inhämtad från socialregistret. Risk och skyddsbedömning samt kartläggning av våldet har gjorts enligt *FREDA beskrivning*, *FREDA farlighetsbedömning*

Händelser under utredningstiden

Barn och ungdomsenheten inledde utredning 2018-06-30 på de två flickorna utifrån upplevt våld. Beslut om samtalsstöd fattades 2018-07-15. Uppstartsmöte med familjebehandlare skedde 2018-07-20.

Tidigare kännedom

I socialregistret finns två upprättade Familjerättsärende i samband med att de två flickorna är nyfödda.

Det finns tidigare kännedom om familjen utifrån en orosanmälan som inkommit från skolan. Barnens pappa Sven hade vid en överlämning av barnen på skolgården, varit högljudd och skrikit på Katarina. Vidare hade skolpersonalen uppfattat Anna och Ida som oroliga och ledsna. Utredning lades ned utan åtgärd.

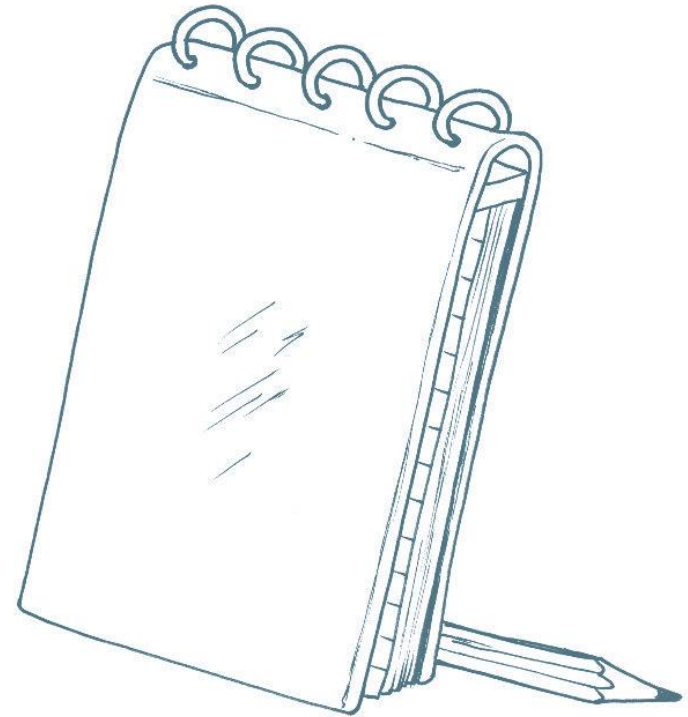
Sammanfattning

Tänk alltid säkerhet

- Var träffar du den utsatta?
- Hur hanteras informationen i dokument och datasystem

Dokumentera...

Dokumentation

- Vad är relevant och vad är inte relevant att dokumentera?
- Utelämnar vi information, varför?
- Vem skriver vi för?

Nästa tillfälle

- Uppgift till nästa tillfälle
- Metoduppföljning FREDA farlighet
  - Datum
  - Tid
  - Plats

TACK

För ert engagemang!

Länsstyrelserna